

BESZÁMOLÓ AZ INTEGRATED INSTRUCTION OF FOREIGN LANGUAGE AND SUBJECT CONTENT CÍMMEL, PRÁGÁBAN MEGRENDEZETT KONFERENCIÁRÓL

2012. november 15–16.

Kovács Judit

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Az esemény

2012. november 15–16-án rendezték meg Prágában *Integrated Instruction of Foreign Language and Subject Content* címmel a cseh CLIL (két tanítási nyelvű oktatással foglalkozó) tanárok országos konferenciáját, melyre a szervezők az Európai Unió 13 országából hívtak meg közreműködő szakembereket. A szervezést a cseh Oktatási Minisztérium mellett két világnyelv kulturális intézete, a British Council, valamint a Goethe Intézet vállalta magára. Ezen a konferencián Magyarország képviselőjét a British Council felkérésére én láttam el.

A konferencia témája

A CLIL mozaikszó jelentése magyarul: tartalom és nyelv integrált tanítása. Európában olyan oktatási programok közös neve, amelyeknek lényege az, hogy az iskoláztatás valamely fokán bizonyos tantárgyakat célnyelven (is) tanítanak, olyan régiókban, ahol a célnyelv nincs jelen a környezetben. Ilyen például Magyarországon az angol nyelv, amely nem szerepel a nemzetiségi nyelvek között. Jelenleg hazánkban nyolc célnyelven folyik CLIL-rendszerű oktatás (angol, német, olasz, francia, spanyol, orosz, kínai, héber). A CLIL-programok jellemzője, hogy a nyelven tanítás mellett magát a célnyelvet is tanítják, ellentétben például a főként Kanadában elterjedt immerziós programokkal, ahol a francia anyanyelvű gyermekek angolul tanulnak tantárgyakat, anélkül, hogy az angolt mint idegen nyelvet tantárgyként tanulnák. Ez azért lehetséges, mert az angol nyelv Kanada francia nyelvű tartományaiban is jelen van a gyerekek mindennapi életében. CLIL-programok Európában először az 1980-as évek végén jelentek meg. Hazánk az elsők között, 1987-ben indított először gimnáziumi, majd 1989-ben általános iskolai CLIL-programokat.

A CLIL Csehországban

A konferencia első napján a cseh szakemberek mutatkoztak be prezentációkkal, valamint workshopokkal. Tíz plenáris előadás és öt (egyidejűleg tartott) workshop keretében képet kaptunk a CLIL-nek a cseh oktatás egészében elfoglalt helyéről és gyakorlatáról. Az Oktatási Minisztérium munkatársai, valamint a témával foglalkozó egyetemi oktatók beszéltek a CLIL módszertanáról, a CLIL-ben tanító tanárok kompetenciáiról, a mérés és értékelés kérdéseiről, és többen a CLIL-programokban folyó jó iskolai gyakorlatról. Külön blokkban került sor két doktorandusz kutatási eredményeinek ismertetésére. Az öt workshop

mindegyikének nyelve valamilyen célnyelv, angol vagy német volt. Tantárgyi tartalomként az ének-zene, a történelem, a földrajz, a matematika és a civilizáció szerepelt.

Látogatás CLIL-iskolákban

A konferencia második napja iskolalátogatásokkal kezdődött. A résztvevők két csoportba lettek beosztva. A mi csoportunk egy 2008-ban alakult alapítványi iskolát látogatott meg Prága 4. kerületében, melynek érdekessége, hogy az alapítvány vezetője, az akkor még cseh államelnök, Václav Klaus fia. Az igen korszerű, tágas, jól felszerelt iskolaépületben angol és cseh anyanyelvű tanárok egyaránt tanítanak. Mi egy angol anyanyelvű tanár hetedik osztályos földrajzóráját látogattuk meg. A tanulóknak az óra anyagának követésében szemmel láthatólag nem okozott nehézséget a célnyelven tanulás. Az intézmény igazgatójával is módunk volt beszélgetni, megtudtuk, hogy minden évben hatszorosa a túljelentkezés az osztályokba, annak ellenére, hogy a szülők komoly összegű tandíjat fizetnek.

A CLIL az Európai Unió országában: a vendégszakemberek prezentációi

Az iskolalátogatást követően a cseh Oktatási Minisztériumban került sor a külföldi szakemberek prezentációira. Németország, Bulgária, Spanyolország, Lettország, Portugália, Magyarország és Franciaország képviselője kapott felkérést, hogy bemutassa, hazája oktatásügyében milyen súlya és szerepe van a CLIL-rendszerű oktatásnak. A felsorolt országok közül Bulgária tekinthet vissza a legrégebbi múltra ebből a szempontból, iskolarendszerükben már az 1950-es évektől kezdve jelen van a CLIL. A többi országban, hazánk kivételével, a legutóbbi évtizedben kezdett kiépülni a CLIL rendszere. Spanyolországban például, egy átfogó országos program keretén belül jelenleg már 2200 CLIL-iskola működik, és mint a konferencia brit résztvevői megjegyezték, komoly

sikerrel: a spanyolok angolnyelv-tudása jelentősen javult. Németországban szinte természetes, hogy minden tanuló és egyetemista beszél angolul – a CLIL-programok elterjedésének köszönhetően.

A hazai helyzet bemutatása során az elmúlt 25 év nagyszerű eredményei, és ezen belül is különösen a korai CLIL-programok impozáns száma nagy szimpátiát váltott ki a hallgatóságból. Annál nagyobb volt az értetlenség azzal kapcsolatban, amit a CLIL közeljövőjét illetően a szakpolitika tervez. A

kizárólagosan a CLIL-programokat illető igen szigorú minőségi követelmények (az érettségi vizsgán a jelöltek több, mint 90%-ának kell jelesen megfelelnie, plusz a két célnyelven tanult tárgyból ugyanilyen arányban kell minimum 4-es érdemjegyet elérni) a magyar oktatási rendszerben semmilyen más programmal kapcsolatban nem jelennek meg előírásként. A célnyelven tanulható tárgyak körét is korlátozni kívánták: történelem, matematika és informatika tárgyak nem szerepeltek a tervezetben. Ezt a korlátot éppen kint tartózkodásom alatt szerencsére elvetették, de erről csak hazajövetelem után szereztem tudomást. A változásról azonnal tájékoztattam a konferencia szervezőjét, aki továbbította a hírt. A tanulandó célnyelvet is központilag kívánják előírni. Sajátos szituációt eredményezett a konferencián, hogy míg a nagy világnyelveket (spanyol, német) beszélő országokban a közoktatás kiemelt és fejlesztendő feladatnak tartja a CLIL-programok támogatását, addig Magyarországon a már meglévő, jól kiépült és igen eredményes programok fejlesztése, új programok indítása nincs napirenden, ellenkezőleg, a programok visszaszorítása, számuk mesterséges akadályok beiktatásával történő csökkentése látszik kirajzolódni.

Szubjektív következtetések

A CLIL nemzetközi gyakorlatát illetően a kollégák prezentációi és workshopjai, valamint az informális szakmai eszmecserék során megerősítést nyert, hogy a tanulók nem érzik nehéznek a CLIL-t, amennyiben azt erre felkészült pedagógusok tanítják. A siker szempontjából döntő szerepük van a helyesen megválasztott tanulási stratégiáknak. A tanulási stratégiák egyike a tanulói autonómia magas szintre fejlesztése, melynek során a tanulók egymásnak írnak tesztek és kvízeket. A tanuló középpontba állítása a sikerélmény szerzésének egyik záloga. A programok szervezése terén érdekes különbség, hogy Európa számos országában a CLIL-rendszerű oktatás gyakran moduláris formában történik, és nem terjed ki a tantárgy teljes tartalmára, mint például hazánkban.

Tervek a közeljövőre

A konferenciát záró összefoglaló során döntés született arról, hogy 2013-ban nagyszabású nemzetközi CLIL-konferencia megrendezésére kerül majd sor. A rendezés jogát az alábbi, kis nyelvet beszélő országok valamelyike nyerheti el: Hollandia, Dánia, Magyarország vagy Belgium. Végezetül a tagok ajánlást tettek a 2013-as konferencia Intéző Bizottságának tagjaira. Ezek a következők:

- Anne Wiseman, Egyesült Királyság
- Lubov Dombeva, Bulgária
- Chirine Anvar, Franciaország
- Kovács Judit, Magyarország
- Barbora Benesova, és Kamila Sladkovska, Cseh Köztársaság
- Phil Ball, Spanyolország.